

งานเขียนทางประวัติศาสตร์
ประเภทชีวประวัติในลาว
ค.ศ. 1975-ปัจจุบัน (2010): สถานภาพความรู้

บทวิจารณ์หนังสือ :

ดรรารัตน์ เมตตาริกานนท์. งานเขียนทางประวัติศาสตร์ประเภทชีวประวัติในลาว ค.ศ. 1975-2010 : สถานภาพความรู้.

ขอนแก่น: ศูนย์พหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
2557. 223 หน้า.

สุธิดา ตับแลิศ / Sutida Tonlerd

ดรรารัตน์ เมตตาริกานนท์เป็นนักประวัติศาสตร์ที่ผลิตผลงานเขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลาวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นด้านประวัติศาสตร์นิพนธ์ ยิ่งไปกว่านั้น ดรรารัตน์ยังเป็นแบบอย่างของนักประวัติศาสตร์ผู้มีพื้นเพในดินแดนฝั่งขวา หรือฝั่งตะวันตกแม่น้ำโขง ผู้บุกเบิกงานวิจัยแบบสหวิทยาการให้กับชนรุ่นหลัง งานเขียนทางประวัติศาสตร์ประเภทชีวประวัติในลาว เป็นตัวอย่างงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานภาพความรู้ด้านงานเขียนประวัติศาสตร์ชีวประวัติในลาว ช่วงปี ค.ศ. 1975-2010 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 6 บท

บทแรก การเกริ่นนำเรื่องในรูปแบบงานวิจัย สิ่งที่ควรกล่าวถึงคือ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย 3 ข้อ ข้อแรก การรวบรวม จัดหมวดหมู่ของงานเขียนชีวประวัติบุคคลที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1975-2010 ข้อที่ 2 การเปิดประเด็นถกเถียงเพื่อนำมาสู่การศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นประวัติศาสตร์ลาว ข้อที่ 3 การแสดงให้เห็นฐานข้อมูลแหล่งใหม่ที่น่าไปสู่งการวิจัยด้านลุ่มน้ำโขงศึกษา (ดรรารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2557: 1-6)

บทที่ 2 หัวข้องานเขียนชีวประวัติในลาวสมัยระบอบกษัตริย์ (ช่วงก่อน ค.ศ. 1975) : การปรากฏของวัฒนธรรมการเขียนประวัติบุคคล ความยาว 26 หน้า มีประเด็นที่น่าสนใจด้วยกัน 2 เรื่อง เรื่องที่ 1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์กับ

งานเขียนทางประวัติศาสตร์ลาวตั้งแต่เริ่มแรกจนถึง ค.ศ. 1975 เนื้อหาเริ่มจากหน้าที่ 7-18 ให้รายละเอียด (1) ด้านพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์การเมืองของลาวสมัยตำนาน ถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (2) หลังการประกาศอิสรภาพหรือหลังสงครามเตียนเบียนฟู (ค.ศ. 1954) ดารารัตน์ให้ข้อมูลงานเขียน 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มพงศาวดาร กับกลุ่มงานประวัติศาสตร์ งานเขียนทั้งสองกลุ่มผลิตขึ้นด้วยกลุ่มการเมืองหลัก 2 ฝ่าย ได้แก่ รัฐบาลพระราชอาณาจักรลาว กับรัฐบาลฝ่ายต่อต้านหรือขบวนการปะเทดลาว

เรื่องที่ 2 งานเขียนชีวประวัติในลาวสมัยระบอบกษัตริย์ (ช่วงก่อน ค.ศ. 1975) : การปรากฏของวัฒนธรรมการเขียนประวัติบุคคล ดารารัตน์แบ่งงานเขียนเป็น 3 กลุ่มตามกลุ่มกำเนิดอาชีพของผู้เขียนหรือผู้จัดทำ กลุ่มที่ 1 กลุ่มเจ้าครองนครหรือเชื้อพระวงศ์ กลุ่มที่ 2 ข้าราชการ กลุ่มที่ 3 พ่อค้า มีงานที่โดดเด่น 1 ชิ้น คือ หนังสืองานศพหรือหนังสืออนุสรณ์งานฌาปนกิจศพของพระยาพูนสมบัติ (ยาพอกิดโค่น พิลานันเดช) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1970 (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2557: 7-32)

บทที่ 3 งานเขียนชีวประวัติในช่วงทศวรรษแรกของยุคสังคมนิยม (ค.ศ. 1975-1985) : การสร้าง วีรชนแห่งชาติ ประกอบด้วยประเด็นหลัก 3 เรื่อง เรื่องที่ 1 การปูพื้นฐานประวัติศาสตร์การเมืองลาวในชื่อ บริบททางสังคมการเมืองของลาวในทศวรรษแรกของยุคสังคมนิยม ค.ศ. 1975-1985 เน้นประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (พรรคมาร์กซ์-เลนิน) รวม 6 หน้า เรื่องที่ 2 งานเขียนที่ตีพิมพ์เผยแพร่ใน ส.ป.ป. ลาว ช่วง ค.ศ. 1975-1985 จำนวน 15 เล่ม แบ่งเนื้อหาเป็น 2 กลุ่ม (1) ผลงานนายไกสอน พมวิหานจำนวน 6 เล่ม (2) ผลงานของเลนินเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีสังคมนิยม จำนวน 9 เล่ม เรื่องที่ 3 งานเขียนชีวประวัติในช่วงทศวรรษแรกของยุคสังคมนิยม (ค.ศ. 1975-1985) : การสร้าง “วีรชนแห่งชาติ” ดารารัตน์เริ่มด้วยการอธิบายขั้นตอนการสร้างวีรชนแห่งชาติในปี ค.ศ. 1979 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ วีรชนฝ่ายพลเรือน กับ วีรชนฝ่ายทหาร ประเด็นถัดไปงานเขียนชีวประวัติของวีรชนปฏิวัติเริ่มซบเซา เนื่องจากสังคมได้เริ่มการผลิตสิ่งตีพิมพ์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2557: 33-54)

บทที่ 4 “วีรชน” กับงานเขียนชีวประวัติในลาวช่วงยุคจินตนาการใหม่ ค.ศ. 1986-2010 ถือเป็นเนื้อหาหลักของงานวิจัยรวม 61 หน้า ประเด็นหลัก 4 เรื่อง เรื่องที่ 1 บริบทงานเขียนทางประวัติศาสตร์ในช่วงทศวรรษ 1980-2010 เป็นไปอย่างคึกคักจำนวนงานเขียนรวมทั้งสิ้น 47 เล่ม เนื่องจากเหตุผลทางการเมือง 3 ประการ ประการแรก นโยบายเปเรสตรอยก้า ของมิกฮาอิล กอร์บาเชฟส่งผลให้ นายโกสอน พมวิหานได้ประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ (กลไกเศรษฐกิจใหม่) ประการที่ 2 การประกาศใช้รัฐธรรมนูญครั้งแรกของสปป.ลาว ฉบับปี ค.ศ. 1991 ซึ่งดาร์วตันไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปในรัสเซียว่าเป็นกลไกในการ กำหนดงานเขียนในลาว ประการที่ 3 การเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของสปป.ลาว ในปี ค.ศ. 1997

ดาร์วตันแบ่งงานเขียนทางประวัติศาสตร์เป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ตีพิมพ์ใน รัสเซียและเวียดนาม จำนวน 13 เรื่อง เริ่มตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1986 สิ้นสุดปี ค.ศ. 2009 เนื้อหาเน้นการปลุกฝังแนวคิดสังคมนิยม กลุ่มที่ 2 งานเขียนประวัติศาสตร์ชาติช่วง ปี ค.ศ. 1986-2010 จำนวน 14 เรื่อง ตีพิมพ์ในประเทศ ประวัติศาสตร์ลาวเล่ม 3 1893-ปัจจุบัน (ทองสา ไชยะวงคำดี และคณะ, 1989) คือประวัติศาสตร์นิพนธ์ ฉบับมาตรฐานของ สปป.ลาว กลุ่มที่ 3 งานเขียนประวัติศาสตร์พรรคและกองทัพ จำนวน 14 เล่ม ตีพิมพ์ในประเทศช่วงปี ค.ศ. 1986-2010 กลุ่มที่ 4 งานเขียน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 6 เล่ม ตีพิมพ์ในประเทศเป็นงานเขียนที่ผลิตขึ้นส่วน บุคคลจำนวนครั้งหนึ่ง

เรื่องที่ 2 วีรชน “ลาว” กับงานเขียนชีวประวัติช่วงปี ค.ศ. 1986-2010 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 วีระกษัตริย์ลาว จำนวน 10 เล่ม เน้นวีรกรรมของ เจ้าอนุวงศ์ 6 เล่ม เจ้าฟ้างุ้มจำนวน 2 เล่ม เจ้าไชยเชษฐาจำนวน 1 เล่ม และ สามวีระกษัตริย์ลาว 1 เล่ม กลุ่มที่ 2 วีรบุรุษลาว ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำสายราชวงศ์ กับประชาชน วีรบุรุษลาวสายราชวงศ์ที่เด่นได้แก่เจ้าสุพานุวง จำนวนงานเขียนรวม 10 เล่ม วีรบุรุษลาวสายประชาชนได้แก่นายโกสอน มีจำนวนงานเขียนที่เกี่ยวข้อง รวม 7 เล่ม

เรื่องที่ 3 บุรุษเหล็ก ชีวิตประวัติเจ้าเพชรราชบุรุษเหล็กแห่งลาว เรื่องที่ 4 วีรชนแห่งชาติลาวเริ่มใช้ในปี ค.ศ. 1979 จำนวน 3 เล่ม เรื่องที่ 5 นักรบแข่งขันแห่งชาติลาวเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1956 จำนวน 3 เล่ม (ดรรรัตน์ เมตตาริกานนท์, 2557: 55-116)

บทที่ 5 “นักปฏิวัติ” กับงานเขียนชีวิตประวัติในลาว ช่วงยุคจินตนาการใหม่ ค.ศ. 1986-2010 เนื้อหารวม 65 หน้า เนื้อหาชีวิตประวัติบุคคลที่ไม่ได้รับการคัดเลือกหรือยกย่องให้เป็นวีรชน แต่พวกเขามีส่วนร่วมในขบวนการปฏิวัติ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามลำดับหัวเรื่อง 4 เรื่อง

เรื่องที่ 1 ชีวิตประวัติของนักปฏิวัติ 5 คน จำนวน 5 เล่ม ช่วงปี ค.ศ. 1986-1989 ได้แก่ นายพุมิ วงวิจิต, นางคำแพง บุปผา, เฟลี ชุนละสิก, นายพลบุญเนียน คำอ้วน และนายคำไต สีพันดอน ชีวิตประวัติ ในลาวช่วงปี ค.ศ. 2000-2010 จำนวน 9 คน รวม 9 เล่ม

เรื่องที่ 2 ชีวิตประวัติพระสงฆ์ลาว จำนวน 3 เล่ม พระมหาวิจิต สีหะราช และพระเถระทั้ง 5 พระราชครูโพนสะเม็ก

เรื่องที่ 3 ปัญญาชนลาวจำนวน 2 เล่มที่เล่าประวัติมหาสิลา วีระวงส์

เรื่องที่ 4 นักคิดคนสำคัญของโลกสังคมนิยม จำนวน 6 เล่ม ประวัติของโฮจิมินห์จำนวน 3 เล่ม ประวัติคาร์ล มาร์กซ์ และเฟอเดอริค เองแกลส์ จำนวนอย่างละ 1 เล่ม และประวัติเลนิน จำนวน 1 เล่ม (ดรรรัตน์ เมตตาริกานนท์, 2557: 117-182)

บทที่ 6 ดรรรัตน์ได้ทิ้งท้ายการเปิดประเด็นการศึกษาประวัติศาสตร์นิพนธ์ลาวหรืองานเขียนของคนลาวที่อพยพมาอาศัยในประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและยุโรป เป็นต้น ข้อเสนอแนะนี้ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 2000 เมื่อกลุ่มลาวศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้เริ่มการรวบรวมข้อมูลชีวิตประวัติส่วนบุคคลในรูปแบบประวัติศาสตร์บอกเล่า

ผู้วิจารณ์ได้พิจารณาคุณค่าและจุดเด่นของงานชิ้นนี้เอาไว้ด้วยกัน 4 ประการ ประการแรก การฝึกฝนทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะของนักวิชาการมืออาชีพได้ปรากฏในงานวิจัยนี้ เมื่อดรรรัตน์ชี้ให้เห็นว่า สปป.ลาว คือมนตร์เสน่ห์ที่

นักประวัติศาสตร์สามารถตั้งประเด็นศึกษาได้อย่างรอบด้าน ดังเช่น ประวัติศาสตร์นิพนธ์ด้านชีวประวัติ ซึ่งดูเป็นเรื่องเรียบง่าย เรื่องราวของคนธรรมดาสามัญ การโฆษณาชวนเชื่อของรัฐ อย่างไรก็ตาม ข้อกังขาหรือประเด็นศึกษาทางประวัติศาสตร์มักหลบซ่อนในงานเขียน ซึ่งต่างเฝ้ารอให้ผู้อ่านได้สืบค้นและพัฒนาสู่งานวิจัย ดังตัวอย่างของงานชิ้นนี้

ประการที่ 2 บทฝึกหัดของผู้สอนประวัติศาสตร์ที่ต้องการให้ลูกศิษย์นักค้นคว้าและนักวิจัยรุ่นหลังให้มีความเพียรพยายามในการศึกษาหาความรู้ งานเขียนหรือประเด็นประวัติศาสตร์นิพนธ์ของห้องเรียนประวัติศาสตร์คือ การฝึกฝนและเคี่ยวเข็ญให้นักเรียนสนใจ ตั้งมั่น เพียรพยายาม และทุ่มเทการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เพราะทักษะการอ่านคือดาบที่นำไปสู่ความเชี่ยวชาญเฉพาะในอนาคต

ประการที่ 3 ดารารัตน์สร้างงานที่มีเสน่ห์ แก่นหลักคือมุมมองประวัติศาสตร์ที่มีอาจตัดขาดเรื่องราวของคน สังคม วิถีชีวิต และการเมือง ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ยังช่วยสนับสนุนงานเขียนชีวประวัติในลาวถือเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชาติของประเทศที่มีเข็มมุ่งไปสู่ระบบสังคมนิยม

ประการที่ 4 ตัวอย่างอันทรงคุณค่าในการวิจัยประวัติศาสตร์นิพนธ์แสดงให้เห็นความลุ่มลึกของประเด็นที่ศึกษา ควบคู่ไปกับการแสดงข้อมูลพื้นฐานในบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อไม่ให้ผู้อ่านสับสน ทั้งนี้ผู้อ่านยังสามารถเข้าใจพัฒนาการประวัติศาสตร์ลาวอย่างกระชับ ทั้งเป็นข้อเตือนให้นักประวัติศาสตร์รุ่นหลังอย่าละทิ้งการเก็ร่นำอดีตเพื่อปูพื้นฐานให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาอย่างรวดเร็วและกระชับ

อย่างไรก็ตาม ข้อด้อยของงานชิ้นนี้ คือ การศึกษาสถานภาพองค์ความรู้ งานเขียนประวัติศาสตร์ประเภทชีวประวัติบุคคล คือความต้องการในการสื่อสารกับคนในแวดวงจำกัด ได้แก่ กลุ่มคนประวัติศาสตร์ ผู้ซึ่งได้ถูกวิพากษ์อย่างหนักหน่วงในเรื่องการเกิดทุนประวัติศาสตร์กระแสหลักและละเลยประวัติศาสตร์ประชาชน ดังนั้น ข้อด้อยของงานชิ้นนี้จึงได้กลายเป็นจุดเด่น เนื่องจากงานเขียนชีวประวัติบุคคลในลาว มีความหลากหลายในกลุ่มผู้ผลิตงาน ดารารัตน์ได้นำผู้อ่านก้าวสู่ความ

หลากหลายของประวัติศาสตร์ ผ่านงานเขียนหลายมิติ เช่นดั่งนักเขียนชีวประวัติ ชาวลาเวที่เพียรพยายามถ่ายทอดเรื่องราว ชีวิต การงานของพวกเขาให้กับอนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ให้ถือเป็นแบบอย่าง นักเขียนหรือผู้จัดทำเหล่านี้ไม่ได้กังวลเรื่องความถูกต้อง หรือตรรกะของตามระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของงานเขียนทางประวัติศาสตร์ชิ้นนี้จึงเป็นหนังสือที่นักเรียนประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องอ่านอย่างไม่มีข้อยกเว้น

เอกสารอ้างอิง

ดาร์วิน เมตตาริกานนท์. (2557). งานเขียนทางประวัติศาสตร์ประเภทชีวประวัติในลาว ค.ศ. 1975-2010: สถานภาพความรู้. ขอนแก่น : ศูนย์พหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.